

Recenzije.

Matocha Dr. Josef: Osoba v dějiném vývoji a významu. Olomouc 1930. Tiskem Lidových závodů tiskařských. Str. 256 + 40, 8°. Cijena 30 Kč.

Kao treći svezak izdanja ćirilometodskog bogoslovskog fakulteta u Olomucu izašlo je u vrlo ukusnoj opremi, na finom papiru gornje djelo Dr. Matoche, profesora filozofije na istom bogoslovskom fakultetu. Ono sačinjava prema autorovom planu (str. 13) prvi dio njegove zasnovane opširne studije o problemu osobe u filozofiji, dakle: povjesni pregled. Drugi dio ima obraditi nauku kršćanske filozofije s ontološkog gledišta, treći s psihološkog, a četvrti s etičkog gledišta.

God. 1924. izdao je Dr. M. jedan dio ovoga sadašnjega djela, u kojem je iznio povjesni razvoj problema osobe u staroj i sredovječnoj filozofiji. U novoj obradbi, koja obuhvata sav povjesno-filozofski razvoj, zauzima pretežni dio moderna filozofija (str. 82—256.). Važnost i vrijednost samog problema osobe dala je Dr. M. mogućnost, a ujedno mu nametnula i dužnost, da se zaustavi kod svih filozofskih struja i mišljenja, pošto nema ni jedne, koja bi mogla ovaj problem šutke mimoići. S pitanjem osobe spojeno je pitanje supstancije, kako je to jasno formulirao sv. Toma: *subsistens in rationali natura*. A odgovor na pitanje, što je supstancija, određuje pojedincu stav među smjerovima u filozofiji. Od Aristotela do najnovije filozofije naših dana — pojam supstancije je kamen medaš, koji dijeli ili spaja dva filozofska nazora. On je zapravo od temeljnog značenja po čitavo naziranje na svijet i život, kako pojedinca, tako čitavog filozofskog smjera ili škole. Dok se o njemu vodi borba ili rasprava, vodi se uistinu o pitanju: da li je metafizika moguća i opravdana? A metafizika je kruna filozofskog umovanja. Bez nje se ne može nikuda i ne dopire ni do čega ni u psihologiji, ni u etici, ni u pitanjima spoznaje, ni kozmologije, ni pedagogije. Da je pak o rješenju tih teoretskih pitanja ovisna i sva praktična filozofija, te sav realni život ljudski — jasno je na prvi pogled.

Eto, zašto je ova publikacija Dr. M. od neprocjenjive važnosti za češku javnost. U tom se djelu mora ispoljiti sva neodrživost ne samo pojma osobe i pojma supstancije u onom smislu, kako ih je pokušavala riješiti moderna filozofija, nego neodrživost čitave te moderne filozofske zgrade. I zato je posve na mjestu, da autor ovom pitanju poklanja toliko prostora. S druge strane mora pozornom čitaču postati jasno, kako su solidno izgrađeni osnovi *philosophiae perennis*, kojoj se priklonila i kojom se u svojoj nauci poslužila i katolička Crkva.

Djelo je metodički i kritički izrađeno vrlo savjesno. U opaskama i opširnom pregledu literature dana je mogućnost svakomu, da upotpuni ili proširi onaj dio, koji želi. Ono će već ovim svojim prvim sveskom dobro doći inteligenciji i omladini českoj, naročito onoj katoličke ruke, da se u pitanjima moderne filozofije suade. U djelu Dr. M. će mati sigurnog provodiča.

Čestitam autoru i želim, da nastavi i sretno dovrši zasnovani plan.

Dr. A. Živković.